

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 711/2025-59

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Miloša Maďara (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Michal Polák – advocati s.r.o., Budyšínska 3A, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava IV č. k. B1-8C/102/2008-1035 zo 14. apríla 2025 takto

rozhodol:

1. Uznesením Mestského súdu Bratislava IV č. k. B1-8C/102/2008-1035 zo 14. apríla 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Bratislava IV č. k. B1-8C/102/2008-1035 zo 14. apríla 2025 **zrušuje a vec vracia** Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1456,37 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júna 2025, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 711/2025-21 z 3. decembra 2025 prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) označeným uznesením mestského súdu o výške trov konania, ktoré žiada zrušiť. Súčasne požaduje priznať náhradu trov konania.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje proti rozhodnutiu o výške trov konania, ktorým mestský súd obsadený sudcom zaviazal sťažovateľa ako žalobcu k povinnosti nahradiť procesne úspešným žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania vo výške 17 135,15 eur a procesne úspešným žalovaným v 3. a 4. rade náhradu trov konania vo výške 6 459,28 eur. V okolnostiach danej veci možno identifikovať dva základné režimy určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa toho, či išlo o obdobie (i) pred, alebo (ii) po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku prvoinštančného súdu č. k. 8C/102/2008-625 zo 16. septembra 2014, ktoré nastalo 23. decembra 2014 a ktorým konanie o žalobe sťažovateľa v časti určenia neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva zastavil.

2.1. Vo fáze konania, v ktorom bolo predmetom konania ešte spojenie nárokov o určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva a o nahradenie prejavu vôle (do 23. decembra 2014), súd určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby postupom podľa § 10 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. a) v spojení s § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) sumou 419,94 eur vypočítanou zo sumy 25 227,38 eur ako tarifnej hodnoty sporu podľa § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, a to v časti nároku o nahradenie prejavu vôle. Takto určenú základnú sadzbu tarifnej odmeny (z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky) následne zvýšil o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, a to z nároku o určenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

2.2. V zostávajúcej časti nároku o nahradenie prejavu vôle po 23. decembri 2014 súd určil základnú sadzbu tarifnej odmeny postupom podľa § 10 ods. 2 vyhlášky v sume 419,94 eur vypočítanej zo sumy 25 227,38 eur ako tarifnej hodnoty sporu.

3. Súd v napadnutom uznesení uviedol, že súdna úradníčka v pôvodnom uznesení, ktoré žalovaní napadli sťažnosťou podľa § 239 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nesprávne interpretovala § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a následne aplikovala, a to aj v časti nároku o nahradenie prejavu vôle. Na podklade judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 58/2021) súd argumentoval tým, že kladný výsledok meritórneho rozhodnutia vo veci by ovplyvnil a následne zmenil vlastnícke právo k predmetným spoluvlastníckym podielom tak, že vlastníkom by sa stal sťažovateľ. Z dôvodu, že v spore bola riešená otázka, kto z pohľadu hmotného práva má byť vlastníkom, bolo podľa záveru súdu namieste aplikovať § 9 ods. 1 a § 10 ods. 2 vyhlášky.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že mestský súd porušil jeho práva, pretože sa nevysporiadal, resp. neodôvodnil, z akého dôvodu ne/možno aplikovať § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, ak je klientom fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti určenej na bývanie alebo slúžiacej na bývanie, a to napriek skutočnosti, že na uvedenú skutočnosť sťažovateľ

v sťažnostnom konaní pred mestským súdom poukázal. V tejto súvislosti vysvetľuje, že sporné spoluvlastnícke podiely a im zodpovedajúci byt sú od roku 2005 do dnešného dňa užívané na bývanie. Svoje tvrdenia podporuje aj pomocou judikatúry ústavného súdu (nález č. k. I. ÚS 449/2023-25 zo 4. októbra 2023), ktorá sa dotýka posudzovania podmienok podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

5. S argumentačnou podporou judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu aj vo vzťahu k § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky sťažovateľ tvrdí, že základ pre výpočet trov právneho zastúpenia sa určuje na základe rovnakých kritérií ako základ pre výpočet súdneho poplatku vyrubovaného vo veci. V tejto súvislosti poukazuje na to, že v priebehu konania pred všeobecnými súdmi bol súdom vyzvaný na úhradu súdneho poplatku (za žalobu, odvolanie a dovolanie) podľa položky 1 písm. b) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.) „*ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi*“.

6. Okrem uvedeného namieta porušenie označených práv, princípu právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutí aj tým, že súd rozhodol v rozpore s § 13a ods. 1 písm. e) vyhlášky, resp. dané ustanovenie nesprávne aplikoval, ak v prípade pojednávania konaného 9. marca 2010 priznal úkon za každé aj začaté dve hodiny, čo v danom prípade nebolo splnené, ak pojednávanie trvalo len jednu hodinu a päť minút.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, vyjadrenie zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

7. Mestský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v čase vydania napadnutého rozhodnutia súd nedisponoval uznesením ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2025 zo 14. mája 2025. Je zrejmé, že boli akceptované obe názorové línie, preto súd napadnutým uznesením nemohol porušiť právo na spravodlivý proces, tobôž ak túto nejednotnosť aproboval sám ústavný súd.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

8. Na výzvu ústavného súdu reagovala [REDAKOVANÉ], ktorá mala v predmetnom konaní procesné postavenie žalovanej v 2. rade (ďalej len „zúčastnená osoba 1“). V prehľadne usporiadanom a zrozumiteľnom podaní sa postupne vyjadrila k jednotlivým sťažnostným námietkam. Svoje tvrdenia v prospech správnosti napadnutého uznesenia vystavala v dvoch základných argumentačných rovinách.

8.1. Tou prvou je výška základnej sadzby tarifnej odmeny.

a) Zúčastnená osoba 1 najprv vyjadrila súhlas so záverom súdu, že spor s ohľadom na predmet konania je nutné považovať za takú vec, ktorej hodnotu možno vyjadriť v peniazoch. Tento názor podporila aj pomocou k tomu prislúchajúcej judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu. Poukázala tiež na to, že vyhovenie žaloby by malo za následok definitívne vyriešenie otázky vlastníctva spoluvlastníckych podielov s dôsledkom nadobudnutia konkrétnej peniazmi oceneľnej hodnoty.

V nadväznosti na už vyslovený názor uviedla, že sťažovateľ ako oprávnený z predkupného práva si sám vybral z rôznych možností domáhať sa práve nadobudnutia prevedeného spoluvlastníckeho

podielu podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. A to namiesto vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu, kde by hodnotu nebolo možné vyjadriť v peniazoch.

Okrajovo zúčastnená osoba 1 uviedla, že pri určovaní hodnoty spoluvlastníckych podielov súd vychádzal z hodnoty podľa kúpnej zmluvy z roku 2005 (25 227,38 eur), a nie z hodnoty podľa znaleckého posudku (96 333,15 eur), čo predstavuje postup výrazne priaznivejší pre sťažovateľa na úkor žalovaných.

b) Ďalšiu osobitnú pozornosť venovala rozdielnosti výpočtu výšky trov oproti výpočtu výšky súdneho poplatku; postup súdu pri vyrubovaní súdneho poplatku a pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania predstavujú dva odlišné postupy súdu vychádzajúce z rozličných právnych úprav a nemožno si ich zamieňať. Samostatný systematický koncept vyhlášky (rozlišujúcej predmet sporu peniazmi oceneľný a neoceneľný) vylučuje, aby sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupovalo identicky ako podľa zákona č. 71/1992 Zb. (neobsahuje rozlíšenie oceneľnosti a neoceneľnosti predmetu sporu). Na podporu svojich tvrdení citovala judikatúru ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 478/2014).

c) K námietke sťažovateľa, že aplikovaniu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky nedošlo, poukázala na viaceré dôvody: (i) potreba teleologického výkladu tohto ustanovenia (pokrytie nerovnovážnych vzťahov), (ii) explicitne vyjadrený úmysel normotvorcu vyňať z režimu tohto ustanovenia všetky spory, ktoré sa týkajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva (pod ktoré možno subsumovať aj nahradenie prejavu vôle) a (iii) absencia určenia povahy nehnuteľnosti (dosiaľ neskolaudovaného bytu č. 7 v predmetnom rodinnom dome). V týchto súvislostiach uviedla, že tieto dôvody majú za následok, že v konečnom dôsledku nemôže byť aplikácia tohto ustanovenia založená a ani viesť k iným výsledkom ako z obsahu napadnutého rozhodnutia.

8.2. K výpočtu (vyčísleniu) priznanej náhrady trov konania a v tej súvislosti s nesprávnou aplikáciou § 13a ods. 1 písm. e) vyhlášky argumentovala, že predmetné ustanovenia boli do vyhlášky zavedené s účinnosťou od 1. júla 2013. Preto podľa jej názoru ak sťažovateľ namieta, že úkon realizovaný 9. marca 2010 bol nesprávne posúdený podľa ustanovenia, ktoré v danom čase ani neexistovalo a ktoré sa v zmysle prechodných ustanovení (§ 20c) ani nemôže vzťahovať, ide o absurdný a zjavne nesprávny záver, ku ktorému sa nepovažuje za potrebné bližšie sa vyjadrovať.

8.3. V závere zúčastnená osoba 1 vyhodnotila, že súd nevybočil z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, ktoré by predstavovalo porušenie práv sťažovateľa s ústavnoprávnou intenzitou. Dodala, že celá ústavná sťažnosť iba polemizuje s niektorými právnymi závermi súdu v parciálnych otázkach rozhodnutia o trovách, pričom tieto argumenty nemajú hmatateľný a ústavnoprávny rozmer. Navrhuje preto, aby ústavný súd vydal nález s výrokom, že ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

9. Oprávnenie vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa využila aj [REDAKOVANÉ], ktorá mala v predmetnom konaní procesné postavenie žalovanej v 4. rade (ďalej len „zúčastnená osoba 2“). Obdobne aj obsah podania tejto zúčastnenej osoby vrátane jeho vnútornej skladby je zrozumiteľne usporiadaný do niekoľkých samostatných častí.

9.1. V úvode prezentuje judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa zdržanlivého prístupu k problematike trov konania a v nadväznosti na uvedené formuluje záver, že napadnuté rozhodnutie nedosahuje takú intenzitu, že by ho bolo potrebné podrobiť meritórnemu prieskumu.

9.2. V rámci uvedených argumentov sa zaoberala aj tvrdením sťažovateľa o potrebe určenia výšky hodnoty jedného úkonu podľa rovnakých kritérií ako pri vyrubovaní súdneho poplatku. Tu zdôraznila, že tento právny názor, ako aj jeho odkaz na už prekonané rozhodnutia najvyššieho súdu nie je správny a nemôže obstať. Zúčastnená osoba 2 vysvetlila, že charakter súdneho sporu nemôže byť determinovaný už vyrubovaním súdneho poplatku, keďže je len v rozhodovacej právomoci súdu, ako ten-ktorý spor právne kvalifikuje. Tiež uvádza, že právna úprava vo vyhláske rozlišuje, kedy je a kedy nie je predmet sporu peniazmi oceníteľný, pričom zákon č. 71/1992 Zb. uvedené nerozlišuje. Citujúc rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2014, argumentuje, že právna úprava vo vyhláske vylučuje použitie príslušných ustanovení zákona č. 71/1992 Zb.

9.3. Osobitné miesto zúčastnená osoba 2 venovala otázke (ne)oceníteľnosti predmetu sporu o nahradenie prejavu vôle v peniazoch a v súlade s judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 58/2021, I. ÚS 93/2021) dospela k názoru, že v prípade pozitívneho rozhodnutia by sťažovateľ nadobudol spoluvlastnícky podiel v hodnote 25 277,38 eur.

9.4. Pokiaľ ide o § 11 ods. 1 písm. c) vyhlásky, je podľa zúčastnenej osoby 2 to ustanovenie potrebné vykladať v intenciách ods. 2 vyhlásky. Uviedla, že na základe dohody prišlo k subsumovaniu jednotlivých spoluvlastníckych podielov v bytovom dome pod jednotlivé bytové jednotky. Tie slúžili na bývanie. V tejto súvislosti poznamenala, že sťažovateľ si prihlásil trvalý pobyt na dotknutú adresu až po tom, ako začal namietat' výšku nároku na náhradu trov konania priznanú súdom. Za danej konštrukcie, t. j. keď klientom v konaní, ktorá sa týka nehnuteľnosti určenej na bývanie alebo ktorá slúži na bývanie, pričom pokiaľ ide o podiel priradený k bytovej jednotke, bol tento klient (zúčastnená osoba 2) úspešný, a ak podiel na nehnuteľnosti zostal po právoplatnom skončení konania zapísaný v jeho prospech na príslušnom liste vlastníctva, je potrebné vychádzať pri stanovení odmeny za poskytovanie právnych služieb z hodnoty veci, a nie z neurčitku, ako to tvrdí sťažovateľ.

9.5. K námietke o nesprávnom vyčíslení zo spisového materiálu uviedla, že pri určení odmeny za účasť na pojednávaní z marca 2010 je potrebné vychádzať zo znenia vyhlásky v čase realizácie konkrétneho úkonu. Je zrejmé, že v tomto čase § 13a vyhláska neobsahovala.

9.6. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje za nedôvodnú a navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom tak, že ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ využil svoje oprávnenie vyjadriť sa k vyjadreniam súdu a zúčastnených osôb.

10.1. Vo vzťahu k vyjadreniu súdu konštatoval, že sa opätovne nevysporiadal, z akého dôvodu (ne)možno aplikovať § 11 ods. 1 písm. c) vyhlásky, a to aj napriek tomu, že na uvedenú skutočnosť sťažovateľ v sťažnostnom konaní poukázal.

10.2. K vyjadreniu zúčastnenej osoby 1 najprv uviedol, že jej názor o nemožnosti aplikovať na vec § 11 ods. 1 písm. c) vyhlásky z dôvodu, že žalobou išlo o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, je tendenčný a zavádzajúci bez opory v právnych predpisoch. Ďalej vysvetľuje, že samotné zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predpokladá písomný súhlas (dohoda) všetkých podielových spoluvlastníkov, ktorých je v danom prípade osem. Predmetom súdneho konania bolo konanie o splnenie povinností – nahradenie prejavu vôle žalovanej v 1. rade, ktoré nemožno subsumovať pod konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (analogicky v náleze ústavného súdu I. ÚS 449/2023).

Sťažovateľ sa vyjadril aj k jej naznačenej polemike, či je/nie je rodinný dom nehnuteľnosť, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie. Zásadne trval na tom, že rodinný dom je budova určená na bývanie. Sporné spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnosti sú riadne užívané minimálne od roku 2005 do dnešného dňa. V tejto nehnuteľnosti sťažovateľ aktuálne býva a žije so svojou rodinou, ako aj ďalšie fyzické osoby. Na podporu svojich tvrdení poukazuje aj na aktuálne [REDAKOVANÉ] (k. ú. Staré Mesto, Bratislava), na ktorom je dom evidovaný ako rodinný dom a súčasne aj na to, že súpisné číslo potvrdzuje, že stavba prešla procesom potvrdzujúcim jej spôsobilosť na užívanie.

10.3. V obdobnom duchu sa nieslo aj vyjadrenie sťažovateľa k vyjadreniu zúčastnenej osoby 2, v ktorom podobne s poukazom na kľúčové zistenia obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 449/2023 odôvodňoval naplnenie podmienok na aplikáciu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky a pripomenul, že súd vôbec neodôvodnil, z akého dôvodu (ne)možno aplikovať dané ustanovenie. Sťažovateľ okrem iného uviedol, že nemá vedomosť, že by uzavrel písomnú dohodu o rozsahu užívania jednotlivých spoluvlastníckych podielov, a tiež že minimálne od 4. januára 2012 mal trvalý pobyt a zároveň reálne býva v predmetnej nehnuteľnosti. Z jeho strany preto nešlo o žiadne účelové konanie, tak ako to zavádzajúco tvrdí zúčastnená osoba.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata ústavnej sťažnosti v tejto veci je rozdelená do dvoch častí; podstatná masa argumentov sa týkala tvrdeného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa ústavy a dohovoru, ktoré sa malo prejaviť nesprávnou aplikáciou príslušného ustanovenia vyhlášky (§ 10 ods. 2) na jeho prípad, pokiaľ ide o posúdenie nároku o nahradenie prejavu vôle. Opodstatnenosť aplikácie výnimiek výslovne ustanovených v § 11 ods. 1 vyhlášky najprv odvodzoval od potreby výpočtu výšky trov v zhode s už skôr vyrubeným súdnym poplatkom z tzv. „neurčitku“, ako aj od samotnej nemožnosti oceniť daný predmet sporu [§ 11 ods. 1 vyhlášky písm. a)]; následne ustálil opodstatnenosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky v dôsledku naplnenia podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze predmetného ustanovenia, na ktorých posúdenie mestský súd aj napriek jeho argumentácii v sťažnostnom konaní rezignoval. Porušenie svojho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvodzoval primárne od nesprávne zvoleného spôsobu určenia výšky náhrady trov konania.

12. Teoretické východiská aj ustálená judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej pristupuje k meritórnemu prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania len výnimočne, súdiac podľa argumentácie sťažovateľa a zúčastnených osôb, je účastníkom konania pred ústavným súdom veľmi dobre známa, preto ich na tomto mieste ústavný súd už neopakuje.

13. Procesným špecifikom v danej veci boli pôvodne spojené procesné nároky sťažovateľa premietnuté v žalobe o určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a o nahradenie prejavu vôle tak, ako je to opísané v bode 2 tohto nálezu; v prvej fáze vyčíslenia trov konania mestský súd (obsadený vyššou súdnou úradníčkou) ustálil, že v súvislosti s oboma nárokmi nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch a pre stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny zvolil určenie tarifnej hodnoty sporu z tzv. neurčitku podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V druhej fáze určenia výšky trov konania mestský súd (obsadený sudcom) stotožňujúci

sa argumentáciou žalovaných (zúčastnených osôb) a reflektujúci judikatúru ústavného súdu rozlíšil, že konanie v časti nároku o nahradenie prejavu vôle je konaním, ktorého predmet možno oceniť peniazmi, a preto bolo na mieste aplikovať v danej veci § 10 ods. 2 vyhlášky.

13.1. Pokiaľ ide o nárok na určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, je potrebné v záujme úplnosti uviesť, že ani v konaní pred všeobecnými súdmi a ani pred ústavným súdom nebolo medzi účastníkmi sporné určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

14. V procese ustálenia podstaty sťažnostnej argumentácie ústavný súd postrehol, že sťažovateľ si niektorými svojimi tvrdeniami, ktorými otvoril viacero právnych otázok, odporuje; vnútornú rozpornosť a nelogickosť myšlienkových pochodov sťažovateľa identifikoval jednak v tvrdení o potrebe aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ktorého dikcia priamo predpokladá nemožnosť vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, ale súčasne aj v argumente v prospech aplikácie výnimky obsiahnutej v § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, ktorá je, naopak, upravená aj pre prípad, ak je inak predmet konania oceneľný v peniazoch (por. bod 19 tohto nálezu, *pozn.*).

15. Pri naznačenom kontraste týchto tvrdení bolo podľa ústavného súdu potrebné najprv priebežne ustáliť, či je alebo nie je žalobný nárok o nahradenie prejavu vôle peniazmi s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu oceneľný.

16. Ako to vyplynulo z bodu 42 odôvodnenia napadnutého uznesenia, mestský súd vyhodnotil, že posudzovaný nárok je konaním, ktorého predmet možno peniazmi oceniť (§ 10 ods. 2 vyhlášky), a to najmä s prihliadnutím na prípadné vyhovenie žaloby, ktoré by pre sťažovateľa znamenalo nadobudnutie vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom. Bez finálneho záveru ústavného súdu o tom, či bol skúmaný postup mestského súdu procesne bezchybný, je možné priebežne vyhodnotiť čiastkový záver mestského súdu o oceneľnosti predmetu konania v časti nároku na nahradenie prejavu vôle za správny, s ktorým sa aj ústavný súd stotožňuje a z ktorého bude v nasledujúcom hodnotení jadra veci ďalej vychádzať.

17. Naopak, na sťažovateľom žiadané priznanie nároku na náhradu odmeny za právne služby z neurčitku, argumentujúc ustanoveniami zákona č. 71/1992 Zb. o sadzbe poplatku určenej pevnou sumou, nie je v okolnostiach tejto veci žiaden dôvod. Ústavný súd už v náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012 zo 16. mája 2012 – ktorého závery je možné primerane aplikovať aj v tejto veci – v podstatnom uviedol, že ak je – tak ako aj v okolnostiach tejto veci – predmet konania peniazmi oceneľný (v prípade okolností uvedeného nálezu išlo o určenie vlastníckeho práva, *pozn.*), tak explicitná úprava v § 9 ods. 1 vyhlášky vylučuje § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a rovnako aj príslušné ustanovenia zákona č. 71/1992 Zb [k tomu por. aj *Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol.* Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2024. s. 79.].

18. Z už uvedených dôvodov vysvetlených v bode 16 a 17 tohto nálezu možno v danej veci spoľahlivo vylúčiť aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky a súčasne relevantne vyabstrahovať predmet konania o ústavnej sťažnosti; tým je v okolnostiach danej veci preskúmanie opodstatnenosti argumentácie sťažovateľa, ktorou namieta, že mestský súd pri rozhodovaní napadnutým uznesením opomenul ďalšie ustanovenie vyhlášky priamo vylučujúce aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky popri splnení podmienky oceneľnosti predmetu konania (o nahradenie prejavu vôle), a to konkrétne možnosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

19. Ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky je všeobecným (generálnym) pravidlom určovania výšky tarifnej hodnoty úkonu právnej služby advokáta. Jeho aplikácia je však obmedzená existenciou výnimiek explicitne ustanovených v texte vyhlášky, o čom svedčí dikcia tohto ustanovenia „*ak nie je ustanovené inak*“. Tieto výnimky sú vo vyhláške výslovne upravené aj pre prípady, ak je inak predmet konania oceneľný v peniazoch. Ide o výnimky podľa § 11 ods. 1 písm. b) a c) vyhlášky, keď sa namiesto relatívnej hodnoty veci alebo práva aplikuje základná sadzba tarifnej odmeny vo výške 1/13 výpočtového základu. To nastáva v prípadoch, keď klientom je spotrebiteľ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy [§ 11 ods. 1 písm. b) vyhlášky], alebo v situáciách, keď je predmetom sporu nehnuteľnosť určená na bývanie a klientom advokáta je fyzická osoba s výnimkou sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva [§ 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky].

20. V zmysle uvedeného tak korektný postup všeobecného súdu pri rozhodovaní o výške trov konania spočíva v prvom rade v (i) ustálení, či ide o konanie, ktorého predmet možno oceniť peniazmi, alebo ide o peniazmi neoceneľnú vec alebo právo, resp. ich hodnotu možno určiť len s nepomernými ťažkosťami. Následne ak súd dospeje k záveru o peniazmi oceneľnom predmete sporu, (ii) preskúma možnosti aplikácie § 11 ods. 1 písm. b), ako aj písm. c) vyhlášky. Pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. b) je potrebné zohľadniť aj ods. 2 tohto ustanovenia, v rámci ktorého pokračuje ochrana spotrebiteľa (k tomu por. body 8 a 9 uznesenia sp. zn. III. ÚS 696/2024). Naplnením predpokladov aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky je vylúčený postup podľa § 10 ods. 2 vyhlášky (III. ÚS 48/2013, IV. ÚS 438/2021).

21. V rámci hodnotenia korektnosti postupu mestského súdu pri rozhodovaní o výške trov konania ústavný súd už prisvedčil názoru mestského súdu, že žalobný nárok o nahradenie prejavu vôle je peniazmi oceneľný (por. bod 16 tohto nálezu, *pozn.*). Ústavný súd ďalej zistil, že mestský súd rezignoval na posúdenie možnosti aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Nenaplnil tak svoju povinnosť posúdiť splnenie taxatívne stanovených podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze predmetného ustanovenia, a to z hľadiska (i) povahy subjektov a (ii) účelu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu, a to aj napriek uplatnenej argumentácii sťažovateľa v sťažnostnom konaní. Pokiaľ sa konanie týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži na bývanie a ktorákoľvek zo strán túto nehnuteľnosť obýva, potom sa náhrada trov konania vždy určí v zmysle § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, a to bez ohľadu na to, ktorá zo sporových strán bude napokon v konaní úspešná (m. m. II. ÚS 561/2025).

22. Z hľadiska povahy subjektov dikcia vyhlášky obsahuje slovné spojenie „*klientom je fyzická osoba*“. Keďže v prejednávanej veci prebiehal spor medzi fyzickými osobami, o splnení tejto podmienky nemožno mať pochyb.

23. Z hľadiska predmetu sporu musí ísť o nehnuteľnosť určenú na bývanie, a to buď všeobecne v zmysle stavebných predpisov, alebo ak nejde o nehnuteľnosť určenú na bývanie v zmysle príslušných stavebných predpisov, postačuje, ak ju fakticky na bývanie využíva dotknutá fyzická osoba – klient, čo vyplýva zo slovného spojenia „*slúži jej na bývanie*“. Hoci z napadnutého uznesenia zjavne vyplýva, že sa viedol spor o spoluvlastnícky podiel k rodinnému domu, obsah vyjadrení zúčastnených osôb a replika sťažovateľa odhalili rôznorodosť a protichodosť ich skutkových tvrdení, najmä pokiaľ ide o posúdenie účelu tejto nehnuteľnosti. Ide tak o vzájomnú polemiku o skutkovom stave, ktorý nebol na účely náležitého vyčíslenia trov konania všeobecným

súdom ustálený. Ústavný súd má v referenčnej norme obmedzený priestor, aby v tomto type vecí vstupoval do tohto skutkového „sporu“. Inými slovami, ústavný súd použitú skutkovú argumentáciu neposudzuje ako prvý, ale preskúmava až spôsob vysporiadania sa s ňou všeobecným súdom.

24. Ani kontext napadnutého rozhodnutia nedáva možnosť porozumieť tomu, či sa týmito podmienkami mestský súd nechcel zaoberať (lebo ich nepovažoval pre vec za podstatné) alebo sa nimi opomenul zaoberať. Ani vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti nepredniesol žiadne myšlienkové úvahy k prípadnej (ne)aplikácii § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky na vec sťažovateľa. Naopak, poukázal na zjednocujúce stanovisko ústavného súdu (sp. zn. PLz. ÚS 2/2025) týkajúce sa primárne spôsobu určenia výšky tarifnej odmeny advokáta v konaní o určenie absolútnej neplatnosti zmluvy podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, ktoré podľa názoru ústavného súdu nie je skutkovo ani právne priliehavé na vec sťažovateľa. V tejto súvislosti je potrebné odkázať na bod 18 tohto nálezu, v ktorom ústavný súd explicitne vylúčil aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky na vec sťažovateľa, pokiaľ ide o nárok o nahradenie prejavu vôle.

25. Vzhľadom na už predostreté úvahy ústavný súd konštatuje, že vadu ústavnoprávneho rozmeru v tomto konkrétnom prípade zakladá skutočnosť, že mestský súd v okolnostiach prejednávanej veci neposkytol sťažovateľovi odpoveď na hlavný argument, ktorý v sťažnostnom konaní vo svojom stanovisku k sťažnostiam žalovaných v 1. až 4. rade pred ním uplatnil (por. bod 15 napadnutého uznesenia, *pozn.*) a ktorý mohol mať vplyv na výsledok konania. Bez zohľadnenia tejto skutočnosti nie je možné vykonať komplexné ústavnoprávne posúdenie ústavnej udržateľnosti vyčíslenia trov konania. V dôsledku takéhoto nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia mestský súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru, ktorého súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (bod 1 výroku nálezu).

26. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). V záujme zabezpečenia účinnej ochrany základných práv a slobôd súčasne vrátil vec mestskému súdu na ďalšie konanie podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“); bod 2 výroku nálezu].

27. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou mestského súdu, riadiac sa právnymi závermi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne sa zaoberať určením základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa vyhlášky a svoje závery náležite odôvodniť. V novom sťažnostnom konaní pred mestským súdom bude sťažovateľ môcť predniesť aj svoj argument o nesprávnej aplikácii § 13a ods. 1 písm. e) vyhlášky (por. bod 6 tohto nálezu, *pozn.*), na ktorý bude mestský súd povinný náležite reagovať. Ústavný súd zdôrazňuje, že výsledkom opätovného rozhodovania o výške trov konania nemusí byť nevyhnutne opačné rozhodnutie mestského súdu. Ako už uviedol skôr, pri posudzovaní opodstatnenosti ústavnej sťažnosti vychádzal výlučne z námietky nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia mestského súdu s tým, že osobitne neskúmal, či je naplnené splnenie taxatívne stanovených podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Táto úloha patrí mestskému súdu.

28. Čo sa týka namietaného porušenia práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia procesného ústavného práva sťažovateľa (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a zrušenia napadnutého uznesenia mestského súdu sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06) otvára priestor na to, aby sa mestský súd sám vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia týchto práv, nevyhovel. Riadil sa pritom princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (bod 4 výroku nálezu).

V. Obiter dictum

29. Ústavný súd sa nad rámec vyjadrí aj k samotnému predmetu sporu o nahradenie prejavu vôle, pri ktorom môžu vzniknúť pochybnosti – nastolené zúčastnenou osobou 1 – o tom, či ide o vec vylúčenú z aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, pretože išlo o vec zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva (por. bod 8 tohto nálezu, *pozn.*). V záujme riadneho vysporiadania sa s touto otázkou si z verejne dostupného zdroja (www.nsud.sk) zaobstaral uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/271/2021 z 28. februára 2021 v sťažovateľovej veci. Z tohto zistil, že predmetom tohto konania (po čiastočnom zastavení konania) bol nárok, ktorým sa sťažovateľ z dôvodu porušenia jeho predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka domáhal nahradenia prejavu vôle žalovanej 1 tak, že žalovaná 1 predá sťažovateľovi spoluvlastnícke podiely za kúpnu cenu uvedenú v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi žalovanou 1 a žalovaným 3. Žaloba sťažovateľa bola zamietnutá pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.

30. Ústavný súd hodnotí argument zúčastnenej osoby 1, ktorým stotožnila konanie o nahradenie prejavu vôle s konaním o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva za príliš zjednodušujúci a opomínajúci zásadné rozdiely medzi týmito konaniami.

31. Tým prvým je skutočnosť, že ide o dva rozdielne žalobné nároky (typy) založené na rôznych právnych dôvodoch; charakter žaloby oprávneného spoluvlastníka z predkupného práva o uloženie povinnosti k určitému prejavu vôle podľa 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka (dovoľovanie sa kúpy spoluvlastníckeho podielu) podanej z dôvodu porušenia zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka, ktorej obsahom je práve urobenie prejavu vôle, je žalobou uplatňujúcou splnenie povinnosti podľa § 137 písm. a) CSP. Naopak žaloba na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva podľa § 142 Občianskeho zákonníka typicky predstavuje žalobu na usporiadanie práv a povinností podľa § 137 písm. b) CSP a dôvod jej podania spočíva predovšetkým v oprávnení súdu modifikovať existujúci právny stav medzi stranami, ak podieloví spoluvlastníci nedosiahnu dohodu o zrušení podielového spoluvlastníctva. Procesnou osobitosťou tohto konania je určitá miera diskrečnej právomoci súdu na dosiahnutie účelného užívania vlastníctva v budúcnosti, ktorá sa okrem iného prejavuje aj v ultimátnej možnosti súdu prekročiť žalobný návrh (§ 216 ods. 2 CSP).

32. Ďalší na to nadväzujúci rozdiel spočíva v právnych účinkoch meritórneho rozhodnutia, ktorý sa má tou-ktorou žalobou dosiahnuť. V konaní o nahradenie prejavu vôle súd poskytuje ochranu už existujúcemu (porušenému) subjektívnemu právu oprávneného spoluvlastníka z predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka a deklaruje existenciu subjektívnej povinnosti

žalovaného. A práve z tohto dôvodu má rozhodnutie súdu charakter deklarácie už existujúcej (resp. neexistujúcej) hmotnoprávnej povinnosti žalovaného korelujúcej žalobcom tvrdenému subjektívnemu právu. V prípade konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd meritórne rozhoduje rozsudkom, ktorým dochádza k vzniku, zmene alebo zániku konkrétneho subjektívneho práva. Takého rozhodnutie má konštitutívnu povahu, ktoré v sporovom civilnom konaní predstavuje prísnu výnimku. Napokon ústavný súd poukazuje aj na to, že v konaní podľa § 142 Občianskeho zákonníka by súd nemohol zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo len voči niektorým zo spoluvlastníkov.

33. Na základe príkladmo uvedených rozdielov možno konštatovať, že konanie o nahradenie prejavu vôle, o ktoré išlo v posudzovanej veci, nie je konaním o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, a preto ani z tohto pohľadu nemožno v danej veci vylúčiť aplikáciu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

VI. Trov konania

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2026 je 396,5 eur a hodnota režijného paušálu je 15,86 eur. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2026 (replika), zvýšenú o daň z pridanej hodnoty vo výške 23 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane, čo predstavuje celkom 1456,37 eur (bod 3 výrokovej časti nálezu).

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2026

Luboš Szigeti
predseda senátu